

Prezioak, soldatak eta kostuak

Prezioak aztertzen dituzten adierazleek beheranzko mugimenduak izan zituzten 2019ko lehen hilabeteetan. Izan ere, eta BPGaren deflatoarea aztertzen hasita, adierazle hori, 2019ko azken hiruhilekoan %1,1eraino igo ondoren, sei hamarren murriztu zen aurtengo ekitaldiko lehen hilabeteetan. Jaitsiera hori kontsumo publikoaren deflatoarearen beheranzko bilakaeran oinarritu zen (aurreko hiruhilekoan %1,9 izatetik %1,4 izatera igaro zen), bai eta kapital eraketa gordinaren deflatoarean ere (%1,1etik %0,8ra).

KPIari dagokionez, urtearen hasieran igoera txiki bat erakutsi ondoren, hurrengo hilabeteetan apaltzeko fase bati ekin zion, maiatzean -%0,7ra iritsi arte, datuak ezagutzen diren azken hilekoa hori baita. Jaitsiera horren jatorria petrolioak berriki ezagutu duen prezioen beherakada nabarmena izan zen, koronabirusaren izurriteak oso eragin negatiboa izan baitzuen lehengai horretan, bere eskaria murriztu zuelako.

KONTSUMOKO PREZIOEN INDIZEAREN BANAKETA

Urte arteko aldakuntza tasak eta ekarpenak

	2018	2019	2019			Ekarpena
			IV	I	Maiatza	
Inflazio osoa (%100)	1,6	1,0	0,8	0,8	-0,7	-0,7
Azpiko inflazioa (%81,4)	0,9	1,0	1,2	1,3	1,0	0,8
- Elikagai landuak (%13,6)	0,9	0,6	1,1	1,8	2,5	0,3
- Industria ondasunak (%24,8)	-0,1	0,3	0,5	0,6	0,3	0,1
- Zerbitzuak (%43,0)	1,5	1,6	1,6	1,6	1,0	0,4
Hondar inflazioa (%18,6)	4,6	0,8	-0,9	-1,7	-8,0	-1,5
- Landu gabeko elikagaiak (%7,6)	2,9	1,3	2,6	3,2	5,5	0,4
- Energia (%11,0)	5,9	0,4	-3,3	-5,0	-16,9	-1,9

Iturria: INE.

Zehazkiago adierazita, otsailaren erdialdean petrolioaren prezioak aldi baterako igoera txiki bat izan zuen, birusa mundu osora hedatu zenean gutxitzen hasi zena. Zehatz-mehatz, horiek nabarmen jaitsi ziren mundu mailako eskariak beheranzko joera areagotu ahala, eta apirilaren amaieran upel bakoitzeko 5 dolar baino gehixeago izatera iritsi ziren. Balio horiek ez ziren serie osoan, 1985ean hasi baitzen, inoiz jaso. Bi data horien artean, martxoaren hasieran Errusiak uko egin zion petrolio gordinaren ekoizpena murrizteari, eta Saudi Arabiak produkzioaren igoerarekin

erantzun zion murrizketa horri, eta, ondorioz, petrolioaren prezioen egun bateko jaitsierarik handienetakoa gertatu zen. Azkenik, apirileko hirugarren astetik aurrera, petrolioak goranzko bideari ekin zion berriro, LPEEk eta kanpoko bazkideek eskaintza murrizteko ituna berretsi eta erregaien eskaria handitu ondoren, herrialde gehienetan jarduera pixkanaka berriro irekitzearen ondorioz. Maiatzean herrialde horien murrizketa egunean 9 milioi upel baino zertxobait handiagoa izan zela kalkulatu dute.

Petrolioaren egungo prezioak kontuan hartuta, hurrengo aldietarako inflazio baxuko aurreikuspenei eutsi zaie, hasitako beheranzko joeraren ildotik. Hala eta guztiz ere, prezioen gaineko beheranzko presio horiek, eskariaren ahulezia handiagoarekin lotutakoak, neurri batean konpentsatu ahal izango lirateke eskaintzan erregistratu daitezkeen nahasmenduekin lotutako goranzko ondorioekin.

Azpiko inflazioa ere, oro har, maila apaletan mantendu zen, urtarrilean %1,4ra igo eta maiatzean %1,0ra jaitsi ondoren. Adierazle hori osatzen duten talde guztiek oso aldaketa gutxi izan dituzte azken hilabeteetan, eta bai zerbitzuak bai produktu energetikorik gabeko ondasun industrialak izan dira beherakada horretan gehien lagundu dutenak. Zehazkiago adierazita, lehenengoek beheranzko joerari jarraipena eman zioten eta oraintsuko balioen azpitik geratu ziren erregistroak. Industriako ondasunek, berriz, martxoan zertxobait gora egin ondoren, behera egin zuten berriro. Azkenik, landutako elikagaiak nolabaiteko erresistentzia aurkeztu zioten beheranzko joerari eta beren erregistroak zerbitzu taldearen gainetik ere egon ziren, azken hilabeteetan errepikatu den bezala.

Aitzitik, hondar-inflazioa osatzen duten bi osagai nagusiek oso portaera desberdinak erakutsi zituzten. Izan ere, landu gabeko elikagaien prezioa nabarmen igo zen, eskaintzan agertu ziren arazoengatik eta koronabirusaren krisiari lotutako eskariaren gorakadagatik. Ohiko produktu batzuk, hala nola arrain freskoa eta fruta, oso prezio altuetan saldu ziren. Beste aldetik, osagai energetikoaren ekarpena garbiki beheranzkoa izan zen, lehenago ere aipatu den petrolioaren prezioaren beherakada horren ondorioz, eta maiatzean serie historiko osoko baliorik txikiena erregistratu zen (-%16,9).

Kontsumo prezioen kalkulua pandemiatik eratorritako gorabeheretara egokitu behar izan dute, eta horrek zaildu egin du datu bilketa ohiko moduan egitea. Hori dela eta, adierazi beharreko bi metodologia aldaketa egin behar izan dira. Alde batetik, inkestazailleek telefonoz egin zuten beren lana, eta, beste aldetik, ondasun eta zerbitzu kopuru handi baten prezioak zenbatetsi behar izan ziren.

KPI indizea osatzen duten produktu multzoen artean, inflazioaren jaitsieran eragin handiena izan zutenak petrolioaren prezioaren bilakaerarekin lotura handiena dutenak izan ziren. Izan ere, bai garraio bai etxebizitza taldeek aurkeztu zituzten urte arteko tasak beren batez besteko historikoen oso azpitik zeuden. Lehenengoak erregaien prezioek izan zuten beherakada nabarmenen eragin negatiboa izan zuen bitartean, bigarren taldeak argindarraren prezioetan eta berokuntzarako gasolioan gertatu ziren beherakadak nabaritu zituen. Aitzitik, elikagaien eta alkoholik gabeko edarien taldeko prezioak nabarmen igozten ari dira azken hilabeteetan, produktu freskoen bilakaerak gidatuta. Hala, talde hori izan zen, alde handiz, gehien garestitu zena, premia biziko ondasun mota horietan erregistratutako eskariaren gorakadaren ondorioz sortu ziren tentsio inflazionisten ondorioz.

EAE-KO KONTSUMOKO PREZIOEN INDIZEA

Urte arteko aldakuntza tasak

	2018	2019	2019			2020	
			II	III	IV	I	Maiatza
Indize orokorra	1,6	1,0	1,1	0,6	0,8	0,8	-0,7
Janariak eta alkohol gabeko edariak	1,5	0,9	0,3	0,9	1,9	2,6	4,0
Edari alkoholdunak eta tabakoa	2,2	0,3	0,1	-0,3	-0,2	0,1	0,5
Jantziak eta oinetakoak	1,1	1,0	1,1	1,0	0,9	1,1	1,0
Etxebizitza, ura, elektrizitatea, gasa	2,6	-1,4	0,1	-3,4	-4,4	-4,0	-5,6
Etxeko hornidura	0,3	1,0	0,8	1,3	1,3	1,1	0,1
Medikuntza	0,2	0,4	0,0	0,6	1,0	0,7	0,6
Garraioa	3,4	2,7	3,3	1,8	2,9	1,0	-7,6
Komunikazioak	2,4	0,9	0,2	0,4	0,8	0,1	0,5
Aisia eta kultura	-0,4	-0,2	-0,1	0,5	0,4	0,3	-0,5
Irakaskuntza	1,0	1,0	0,8	0,9	1,4	1,4	1,4
Hotelak, kafetegiak eta jatetxeak	1,9	1,9	2,3	2,0	1,7	1,9	1,1
Besteak	0,7	1,6	1,9	1,4	1,4	1,3	1,0

Iturria: INE.

KPI indizearen kasuan bezala, IPRI indizeak ere beheranzko joera erakutsi zuen, nahiz eta beraren beherakada askoz ere nabarmenagoa izan zen, aldakuntza-tasak $-\%5$ era hurbildu baitziren. Inflazio globalaren kasuan bezala, energia osagaiaren beherakada nabarmenak eragin zuen jaitsiera hori. Izan ere, apirilean, datuak eskuragarri dauden azken aldian, serie historiko osoko erregistrarik txikiena izan zuen, $-\%22,3$ koa. Balio negatiboak, baina ez hain garrantzitsuak, erregistratu zituen beste talde handia bitarteko ondasunena izan zen ($-\%1,2$). Gainerakoak, hau

da, kontsumo ondasunen ekoizpen prezioak eta ekipo ondasunenak, maila apaletan, baina positibotan, mantendu ziren.

HITZARMENETAN ADOSTUTAKO SOLDATA IGOERAK

Urte arteko aldakuntza tasak

	2016	2017	2018	2019	2020 (*)
Indarrean dauden hitzarmenak:	1,0	1,5	1,9	2,0	1,8
- Urtean zehar sinatutakoak	1,1	1,7	2,2	2,3	2,2
Negoiazio esparruaren arabera:					
- Sektoreko hitzarmenak	1,0	1,5	2,0	2,1	1,9
- Enpresako hitzarmenak	1,1	1,5	1,6	1,8	1,7

(*) 2020ko apirila arte adostutako lan hitzarmenak.

Iturria: Lan Harremanen Kontseilua.

Hitzarmen kolektiboen atalean, nabarmentzekoa da aurtengo lehen lauhileko honetan erregistratu diren hitzarmenen kopuru handia, aurreko urteetako aldi berarekin alderatuta. Hain zuzen ere, 47.565 hitzarmen ziren eta langileen %45 zeuden haien eraginpean, aurreko urtean erregistratutako hitzarmenak 28.000 inguru zirenean. Bestalde, soldaten igoera, indarrean dauden hitzarmenena zein urtean zehar sinatutakoena, zertxobait moteldu zen, nahiz eta langileek erosteko ahalmen apur bat irabazi zuten, kontsumo prezioen bilakaera negatiboa delako.

LAN KOSTUAK

Urte arteko aldakuntza tasak

	2018	2019	2019				2020
			I	II	III	IV	I
Lan kostu guztiak langileko	2,5	1,8	1,7	2,8	1,4	1,5	2,1
- Soldata kostua guztira	2,4	1,4	1,5	3,2	0,8	0,2	1,8
- Bestelako kostuak	2,9	3,1	2,3	1,8	3,0	5,4	2,9
Lan kostu guztiak orduko	2,3	3,8	0,0	7,5	5,5	2,0	6,5
- Soldata kostua guztira	2,1	3,4	-0,2	8,0	5,0	0,8	6,2
- Bestelako kostuak	2,7	5,1	0,5	6,3	7,2	6,0	7,3
Adostutako lan orduak	0,3	0,1	-0,1	-0,3	0,6	0,0	-0,5
Benetan lan egindako orduak	0,3	-1,8	1,7	-4,5	-3,9	-0,6	-4,1

Iturria: INE.

Azkenean, alarma egoeraren adierazpenak eragina izan zuen lan kostuen bilakaeran ere. Hala izanda, bestelako kostuen osagaia %5,4tik %2,9ra moteldu zuen bere igoera erritmoa. Izan ere, enplegatzaileen konturako gizarte kotizazio gehienak salbuetsita egon ziren alarma aldi horretan. Beste aldetik, benetako ordu bakoitzeko lan kostua langile bakoitzeko lan kostuaren gainetik igo zen (%6,5 eta %2,1, hurrenez hurren), zeren eta lan egindako benetako orduen kopurua %4,1 murriztu baitzen epealdi horretan, koronabirusaren ondorioz. Hala eta guztiz ere, lan kostu hori sei hamarren igo zen aurreko hiruhilekoarekin alderatuta, gutxieneko soldataren igoerak ekarri zuen bultzadaren ondorioz.

Arlo publikoa

Koronabirusak oso eragin negatiboa izan zuen foru aldundien zerga bilketan, pandemia horrek jarduera ekonomikoan eragin zuen beherakadaren ondorioz. Horri gehitu behar zaio enpresek eta herritarrek egoera hori gainditu ahal izateko hartu ziren neurri aringarriek eragindako alboko eragina. Zehatz-mehatz adierazita, urtarrila eta maiatza bitarteko diru bilketak %21,8ko beherakada izan zuen, eta, diru kopuruei dagokienez, 1.171 milioi euro gutxiago bildu ziren.

Arestian aipatutako neurrien artean, aipatzekoak dira, batetik, ordaindu beharreko aitortzen ordainketa atzeratzea, eta, bestetik, zergak itzultzeko prozesuak ahalik eta gehien aurreratzea, horrek eragin baitzuen diru sarreraren jaitsiera hain nabarmena izatea. Jaitsiera hori martxokoa baino hiru aldiz handiagoa izan zen (-%7,2); izan ere, hilabete horretan, ekoizpen ondorioetarako 15 egun baliogabeak izanik, urtarrileko eta otsaileko portaera ona deuseztatu zen.

Zuzeneko zergek jaitsiera apalagoak izan zituzten. Hala, PFEZaren jaitsieraren eragina %10,0koa izan zen, nagusiki autolikidazioen borondatezko aitortpena ekainera luzatzearen ondorioz, autonomoen kolektiboari martxoko, apirileko eta maiatzeko ordainketak atzeratzeko aukera eman baitzion. Bestalde, sozietateen gaineko zergak, pertsona fisikoen gaineko zergak ez bezala, jaitsiera askoz ere handiagoak izan zituen (-%17,0), zatikako ordainketen kobrantzaren aldi baterako etete hori orokorra izan baitzen, mikroenpresei eta enpresa txiki eta ertainei eraginez.

Zeharkako zergapetzeari dagokionez, haren figurarik adierazgarrienak, hots, BEZak, zigorrik handiena izan zuen konfinamenduak eragindako ondorioengatik, kontsumoa moteldu zelako eta prezioak jaitsi zirelako. Horien ondorioz, diru bilketa -%35,6 murriztu zen. Halaber, zergadunei egindako itzulketak arindu egin ziren, eta egiaztapen guztiak egin aurretik itzultzea erabaki zen, diru sarrerarik ez zegoenez, enpresek eta autonomoek diruzaintzan izan zitzaketen tentsioak arintzeko.